

מהתיקנה הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של מרן הרבי רבי שמעלקא מניקלשבורג זצוק"ל, הרה"ק רבי שמואל שמעלקא בן הרה"ק רבי צבי הירש מטשארטקוב זצוק"ל, נלב"ע ביום א' אייר שנת תקל"ח.

האחים הקדושים ה"ה הרבי רבי שמעלקא ואחיו רבי פנחס בעל ההפלאה זצוק"ל היו יושבים יחד בהתבודדות בעליית הגג והוגים בתורה מתוך יגיעה עצומה שאין לתארה. פעם ישבו יחד והגו בתורה במשך שתי יממות וחצי ברציפות ללא שינה. באמצע הלימוד היו צריכים לעיין ברמב"ם, ירד הגה"ק בעל ההפלאה לבית למטה להביא את הרמב"ם, ותוך כדי ירידתו התיישב על אחת המדרגות ונרדם מרוב עייפות. כשראה הרבי רבי שמעלקא שהוא אינו חוזר, הלך לחפש אותו ומצא אותו ישן על המדרגה, העיר אותו ואמר לו: "אחי היקר, אם עכשיו אתה יושן מה תעשה בקבר?"...

ושוב פעם אחת לאחר שעסקו בתורה כמה ימים רצופים, התעייף הגה"ק רבי פנחס מאד עד שהרגיש שהוא אינו מסוגל עוד, ואמר לאחיו שהוא הולך לקחת כרית ולנוח מעט. אמר לו הרבי רבי שמעלקא: "אני מתפלא עליך, איך מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה? אם יש לך עדיין כוח לקחת כרית, הרי אתה צריך לתת את הכח הזה לתורה? אם באמת אין לך עוד טיפת כח, הרי היית נופל על הרצפה והעיניים היו נעצמות מאליהן?"...

לימים הקים הרבי רבי שמעלקא ישיבה קדושה, בה למדו טובי וחריפי הלומדים מכל הארצות. הגה"ח רבי ישראל שמעון קסטלניץ זצ"ל מביא בספרו מזקנים אתבונן ששמע ממרן הרמב"ח מסלונגים זצוק"ל, כי פעם הגיע בחור אחד למדן ועילו גדול להתקבל לישיבתו. התחיל הרבי רבי שמעלקא לשוחח עמו כדי לעמוד על טיבו. כששאלו הרבי רבי שמעלקא "מה שמך", השיב הבחור "אליעזר". אמר לו הרה"ק: "אמור לי בבקשה, כמה פעמים מופיע השם אליעזר בכל הש"ס?". הבחור הרבה מעט וענה מספר מסויים. אמר לו הרבי הקדוש: "אתה טועה! יש פעם אחת פחות..." ביקש הרבי מהבחור שיתחיל לפרט את כל המקומות בהם מוזכר השם רבי אליעזר, והבחור התחיל לפרט אחת לאחת, ואכן כשהגיעו למקום מסויים התחילו להתווכח ביניהם אם כתוב אליעזר או אלעזר. פתחו גמרא ומצאו שהאמת כדברי הרבי רבי שמעלקא זי"ע. אמר לו הרבי רבי שמעלקא: "נו, אתה יכול להכנס לישיבה"...

לאיזה דרגות אפשר להגיע על ידי לימוד מסכת יומא

עוד סיפר מרן האדמו"ר זצוק"ל מאותם ימים, שיום אחד היה ויכוח עצום בין תבירי הכולל שהיו מחשובי התלמידי חכמים, והיה שם ממש ריתחא דאורייתא, ולפתע שמו לב שכבר הגיעה שעת הצהרים-שעת סיום הלימוד ככולל לפני הצהרים, דפק רבי חיים ברים זצ"ל על השולחן ואמר: "אויף צו וואס דארף מען אהיים גיין?!" [בשביל מה צריך ללכת הביתה], הרי התענוג הגדול ביותר הוא מה שאנחנו מתייגעים כאן בהבנת התורה...

(מתוך הפתיחה לשיעור, כ"ג אדר, פסחים דף ק"ז)

המעטפה המסתורית

היה יהודי בשם ר' קופל בוימן ז"ל מרמת גן, שלאחותו שהתגוררה בקנה נולד בן אילם ל"ע. הלכו עמו לרופאים רבים, אך אף אחד מהם לא הצליח למצוא תרופה למכתו. בצר לה שלחה האחות מכתב אל אחיה, וביקשה ממנו, שייכנס לצדיקים בארץ ישראל ויבקש ברכה על בנה. נכנס ר' קופל למרן הרבי האמונת משה מאלכסנדר זצוק"ל, וסיפר לו את המעשה. לקח רבינו גליון נייר, רשם בו דבר מה בכתב יד קדשו, שם אותו במעטפה, ומסרה לר' קופל באומרו: "שלח מעטפה זו לאחותך, ואמור לה, שתניח אותה תחת הכר של בנה, ושתפתח אותה רק בהגיע מועד הבר מצוה שלו!". עשתה האם כמצות רבינו, וציפתה לישועת ה'.

זמן קצר לפני הבר מצוה דיברו ההורים ביניהם שלא לערוך לו סעודת בר מצוה ברוב עם, רק למנין מצומצם. יום אחד לפתע שומעת האם את בנה פותח את פיו בפעם הראשונה בחייו, וצועק: "אמא! אני רוצה שיערוך לי בר מצוה כמו לכל האחים שלי"...

האמא לא החזיקה מעמד, ודמעות גיל זלגו מעיניה. ואכן ההורים ערכו לו סעודת בר מצוה מורחבת ומכובדת, כשהם מזמינים את כל בני הקהילה. באמצע הסעודה הביאו ההורים הנרגשים את המעטפה של הרבי האמונת משה, אותה מעטפה שהייתה מונחת כל השנים תחת הכר של הילד, הגישו אותה לרב הקהילה וכיבדו אותו שיפתח אותה ויקריא אותה בפני כל הקהל. ומה היה כתוב במעטפה? "יתחיל לדבר כמה ימים לפני הבר מצוה!"...

ההורים הנרגשים הקליטו את דרשת הבר מצוה שלו, ושלחו את סרט ההקלטה אל האח בארץ ישראל שימסרו לרבינו, ויודה לו על הנס שנעשה על ידו. אולם, כאשר הגיע האח עם ההקלטה להודות לרבינו על ישועתו הגדולה, ביטל רבינו את דבריו, ואמר, שאינו רוצה לשמוע יותר מזה...

(מתוך הפתיחה לשיעור, כ"ג אדר, פסחים דף ק"ז)

היד החולה שנרפאה באורח פלא

אחד מהרבנים הגדולים שעלו ארצה לאחר השואה היה הגאון החסיד רבי דוד שפרבר אב"ד בראשוב זצוק"ל, אשר האיר את שמי עולם התורה והחסידות ברומניה, ואחר כך בארץ ישראל.

מזל טוב לכל רבבות בני ישראל לומדי הדף היומי לכבוד סיום מסכת שקלים השבוע א"ה. ובעזרת הש"ת השבוע יתחילו רבבות לומדי הדף את לימוד מסכת יומא. נספר סיפור נורא אודות מעלת לימוד מסכת יומא.

וכך סיפר הגאון החסיד רבי אלעזר בריזל זצ"ל, שפעם ביקש ממנו הרה"ק רבי שלומ'קה מזווייעל זצוק"ל לסדר שיעורי תורה לבעלי בתים בבית הכנסת חורבת רבי יהודה החסיד, ואכן הוא ארגן שיעור לבעלי בתים והתחיל ללמוד בפניהם גמרא. פעם אחת שאל רבי אלעזר את הרה"ק רבי שלומ'קה איזה מסכת ללמוד איתם? ענה לו הרבי הקדוש: "תלמד איתם מסכת יומא, הלימוד במסכת זו מביא ליראת שמים, כמו שנובא בשם צדיקים, שיומ"א ראשי תיבות ויראת מ'אלקך א'ני י"א!"

מענין לענין, סיפר הגה"צ רבי אלחנן הלפרין זצ"ל רבה של גולדס גרין, כי הרה"ק רבי יששכר דב מבעלזא זצוק"ל היה דרכו לפלפל עם הקהל, והיה משתדל תמיד שהפלפול יגיע לענייני מסכת יומא, כי היה רצונו להזכיר כל יום את מסכת יומא!

גם רבי חיים היה צריך להסתכל בפתק...

פעם התקיימה אסיפת רבנים בשיכון סקווירא, כשכמה רבנים התכבדו לומר דברי חיזוק ומוסר לפני הציבור. כשאחד מהרבנים היה באמצע דרשתו, שכח לרגע את המשך שעליו לומר, הוא הפסיק את דרשתו לרגע, הוציא את הפתק, הביט בו והמשיך את דרשתו.

באותה עת כיהן דודי הגאון הצדיק רבי אברהם חיים ברים זצוק"ל כראש ישיבת סקווירא, ועל כן התכבד אף הוא לדרוש באותה מסיבה. אולם הוא חשש כי אם דרשתו תצליח בלי שום תקלה, שמא יגרם צער לאותו רב שדרש לפניו. מה עשה, באמצע דרשתו הפסיק כאילו הוא התבלבל, הוציא מכיסו פתק, הביט בו מלפנים ומאחור לזמן מה, ואחר כך המשיך את דרשתו.

הבחור המשמש שהיה בן בית אצל הראש ישיבה, ידע שהראש הישיבה אינו כותב לעולם את דרשתו על פתק, והחליט לבדוק את הדבר. כשראש הישיבה הגיע הביתה ופשט את מעילו, חיפש המשמש בתוך כיס המעיל ומצא את אותו פתק שהראש ישיבה הוציא באמצע הדרשה, והנה הוא פתק ריק, ולא כתוב בו דבר ותצי דברי"...

אודות יגיעתו העצומה בתורה, סיפר כ"ק מרן האדמו"ר מראחמיסטיריווקא זצוק"ל שהיה לומד איתו בחברותא. ולימים היה מתאר את לימודם: הם היו לומדים במשך חודש שלם דף גמרא אחד במסכת שבת בסוגיית מלאכת חור, ועמלו והתייגעו בה בכל שיטה מדברי רבותינו הראשונים ואיך למד כל אחד מהם את הסוגיא, לאחר מכן למדו את כל הטור והש"ע, ולא הפסיקו, רק כאשר הגיעו לשיטה מיוחדת המוזכרת ב"ב" שעדיין לא למדו, כמו שיטת הרוקח וכיוצא בו, או אז התחילו ללמוד שוב את סוגיית הגמרא כפי שיטתו. "היה זה ממש תענוג גן עדן...", היה מספר מרן האדמו"ר בערגה.

מיני מתיקה

בשבת קודש פרשת כי תשא חשבתי בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא לפרש את הפסוק **"כי תשא את ראש בני ישראל"**, אומר רש"י הקדוש **"כי תשא-לשון קבלה"**. כשיהידי רוצה לנשא את ראשו, דהיינו להתרומם עם הראש מעל הקרקע, הוא רוצה להיות שקוע ברוחניות, ולא לשקוע כל כולו בארציות, מה עושים, מה היא העצה? אומר לנו רש"י **"לשון קבלה"**, **"שיון באידיש זה מיד"**. **"שיון קבלה"**, תיכף ומיד תקבל על עצמך איזו קבלה, משהו ברוחניות, תקבל על עצמך להתחיל את הזמן עם הוספה בלימוד, עוד שעה, עוד שיעור קטן כל יום, להוסיף משהו בתפילה, להוסיף עוד חסד, אז בודאי יתקיים בך **"כי תשא את ראש"**, שהראש יהיה גבוה יותר בעזרת השי"ת.

את טעם

המנהג, הוא מקדים שהצירוף של חודש אייר הוא כידוע ראשי התיבות של הפסוק **"בואת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי"**, המורה על בחינת הדעת, וגם הצירוף של חודש חשוון רומז לבחינת דעת, זה מורה על היות שני חדשים אלו מוכשרים ביותר להשיג את דעת התורה, לזכות לידיעת התורה ולחדש בה חידושים. והוא ממשיך להסביר שבחגים הקדושים, בימי הפסח ובימי סוכות יורדות השפעות של תורה, השפעות של השגה ושל דעת, ולכן מיד אחרי החגים שבהם זכינו להשפעות גדולות כאלו, מתחילים מיד ללמוד ולחדש חידושים בתורה הקדושה.

השנה זכינו ובדיקו בראש חודש אייר, ביום המסוגל כל כך לידיעת התורה, מתחילים רבבות לומדי הדף היומי בכל קצווי תבל מסכת חדשה, הלא היא מסכת יומא, הבה נקבל על עצמינו להתחזק בקביעות עתים, לשקוע יותר בלימוד, להשקיע יותר כוח ומוח בדברי התורה הקדושה, ובזאת נזכה כולנו לידיעת התורה הקדושה, לסיים עוד ועוד מסכתות עד שנזכה לסיים את כל הש"ס בעזרת השם מתוך הרחבת הדעת ובאין מחסור כל.

בטרום עלותו לארץ ישראל, חלה פעם בימיו ולא יכל לכתוב חידושי תורה, והדבר ציער אותו מאוד. הוא הלך להיבדק אצל רופא מומחה בעיר קלויזנבורג, והרופא אמר לו כי אין לו תרופה, והוא לעולם כבר לא יוכל לכתוב בימיו רח"ל.

לימים כאשר עלה ארצה, נכנס להזכיר את עצמו אצל כ"ק מרן קדושו ה' רבי אהרן מבעלזא זצוק"ל, באמרו למרן, שמכיון שידוע שזקנינו כ"ק מרן השר שלום מבעלזא זצ"ע, כאשר מאן דהוא היה זקוק לרפואה, היה מניח את ידיו על מקום החול, ומיד התרפאה המכה, לכן הוא מבקש שהרבי יניח גם כן את ידיו הק' ויחזיק בימיו. נעתר לו מרן, ואחוז בימיו, ובירכו ברפואה שלימה. וכמובן, תוך תקופה קצרה החלימו ידיו, והוא חזר לכתוב בהם כרגיל.

לאחר שנרפא וחזר לאיתנו, נטל הרב מבראשוב גלויה, וכתב אל אותו רופא מקלויזנבורג: **"הני לבשרך, כי למרות אבחנתך וקביעתך ששוב לא אוכל לכתוב בידי לעולם, הנני כותב כעת את מכתבי זה באותה יד שבו חליתי בעבר, וזאת הודות לברכתו של כ"ק האדמו"ר מבעלזא שבירכני ברפואה שלימה, וברכתו נתקיימה..."**

סיפור נוסף מסופר על הגאון מבראשוב זצוק"ל, כי כשבוע לפני הסתלקותו, אמר לאנשים הסובבים אותו: **"עוד מעט כשאבוא לפני בית דין של מעלה, אבקש ולא ארפה, שמורי האמרי יוסף זצ"ל מספינקא יהיה נוכח בעת שידונו אותי. זאת מכיון כי בחיים חיותו לא קרה אצלו מעולם שיהידי יבוא לבקש את ברכתו או עזרתו ויצא מפניו ריקם, ואפילו כשהדבר היה כרוך במסירות נפש מצדו, ולכן בטוח אני שאף שם בעולם האמת אם אזדקק לעזרתו, בודאי יעמוד לימיני..."**

התחלת המסכת בראש חודש אייר

הרה"ק בעל המאור ושמש מביא בספרו (סוף פרשת שמייני), שבימי קדם היה המנהג שלאחר הפסח ולאחר סוכות, דהיינו בראש חודש אייר ובראש חודש חשוון [בהתחלת הזמן], היו דורשים דרשה בגמרא ובתוספות והיו מחדשים בה חידושי תורה. ובבואו להסביר

לכבוד התחלת לימוד פרקי אבות

בשבת זו אנו מתחילים ללמוד את פרקי אבות, אותם נוהגים ללמוד במשך כל שבתות הקיץ עד ראש השנה.

בדרך כלל נקבע שמה של כל מסכת בש"ס על שם הענין בו היא עוסקת, כמו שבת, נדרים, דמאי וכדו', אולם במסכת שלפנינו לכאורה יש להבין למה היא קרויה מסכת 'אבות', ועל מה מורה שם זה?

אומר על כך המאירי בפירושו למסכת אבות, כי חז"ל רמזו בכך שדברי המוסר שזכרו במסכת זו הם דברים שיצאו מאבות העולם, גדולי וחכמי התורה, שהם הם אבותיה הרוחניים של האומה. החכמים המוזכרים במסכת זו הם שהנחילו לנו את אורחות החיים אשר בהם נלך, והם התוו לנו את דרך המוסר והמדות הטובות שעלינו לנהוג בהם.

את הלימוד במסכת אבות נהוג לפתוח במשנה **"כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא"**, ולסיימו במשנה **"רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות"**, וכמה טעמים נאמרו על מנהג קדוש זה. בספר תפארת צבי (להג"ר צבי בויארסקי מביאליסטוק זצ"ל, בפתיחה) מביא על כך ביאור נחמד. במסכת אבות מובאים דברי מוסר והנהגות טובות שעל כל אחד לנהוג בהן, וכל הלומד אותם יכולה לעלות מחשבה בלבו שמי שאינו מקיים את כל דברי המוסר כמו שאמרו חז"ל הרי הוא רשע, שעובר על דברי חז"ל, מחשבה כזו הרי היא פסולה מעיקרה, כי אם הוא חושב כך על זולתו, הרי הוא נותן דופי בחבירו לחינם, וגם על עצמו אסור לחשוב כך, וכמו שאמרו בפרקי אבות **"אל תהי רשע בפני עצמך"**, כי כשאדם חושב על עצמו שהוא רשע הוא מתייאש ויוצא לתרבות רעה לגמרי. ועל כן אנו מודיעים בתחילת הלימוד, שכל ישראל, אפילו הרשעים, יש להם חלק לעולם הבא. והרי זה כמו שאמרו חז"ל במסכת עירובין (דף י"ט ע"א) **"אפילו ריקנים שבך מלאים מצוות כרימון"**, אלא מכיון שרצה הקב"ה לזכות את ישראל, שיהיה להם שכר רב במה שיעסקו בתורה ובמעשים טובים, על כן הרבה להם את דברי התורה.

מקולמוסם של הקוראים

לכבוד הגאון רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א מגדולי מזכי הרבים בדורינו, שלום וברכה, תודה רבה על הגליון השבועי, כשמו כן הוא, חבילה של מתיקות משמחת. דבר מעניין, גם אני, גם בני וחתיני, וגם הנכדים לפני בר מצוה מוצאים טעם ומתיקות בעלון המתקן!! ממש בחינת מן!!!

אגב, שאלתי פעם את מרן הגאון הגדול רבי אהרן לייב שטיינמן זצוק"ל, הוצע לי שני חתנים, שניהם מופלגים ממש גם בתורה וגם במידות, בדרגות נדירות מאוד, אלא שיש חילוק דק ביניהם, האחד מתבלט מאוד ביראת שמים אף שהוא חזק מאוד בלימוד בכל הפרמטרים, והשני, מתייחד בגישמאק שלו בלימוד, ואף שהוא בדרגה גבוהה מאוד גם ביראת שמים. לאיזה שידוך לגשת? ענה מרן ואמר מיד: תיגש למי שמתייחד במעלת הגישמאק בלימוד, והוסיף, מי שיש לו גישמאק בלימוד בודאי יגיע בס לדרגות גבוהות ביראת שמים!!! אבל להיפך, אני לא יכול להתחייב...

בכבוד ובהערכה, **יעקב יעקובזון**, מודיעין עילית

במשנה בפרקי אבות (פרק א): **"הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורדף שלום"**. שואל רבי אלעזר הכהן מפולטוסק בספרו אבות דרבי אלעזר, הלשון 'רדף' לא מצינו אלא במקום שיש בורח, אבל אם אין בורח לא שייך לומר רדף, ומי כאן הבורח שנקטו חכמינו בלשון רדף שלום? אלא הכוונה היא שאף אם אתה רואה שתביך בורח מן השלום, הוא אינו מסכים לעשות שלום, ואדרבה הוא מנסה להצית את אש המחלוקת, גם אז תהא אתה רדף אחר השלום.

נקודה למחשבה:

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661